

The Impact of Art Therapy on the Development of Children with Intellectual Disabilities

Ergashboyeva Muxtasar Sobir qizi

A first-year student at Kokand State University

Annotation

This article scientifically and pedagogically analyzes the positive impact of art therapy on the development of children with intellectual disabilities. It also highlights the types of art therapy, methods of their application in special education, and their importance in children's psychological, emotional, and social development. The study reveals the effectiveness of visual arts, music, games, and creative activities in developing children's thinking abilities and communicative skills.

Keywords

Art therapy, intellectual disability, special pedagogy, creative activity, corrective education, emotional development, music therapy, visual activity, child psychology.

Kirish

Bugungi kunda maxsus pedagogika va korreksion ta'lim tizimida intellektual nuqsonli bolalarni har tomonlama rivojlantirish muhim masalalardan biri hisoblanadi. Bunday bolalarda bilish jarayonlari, emotsional holat va kommunikativ faoliyatning sust rivojlanishi kuzatiladi. Shu sababli ularning imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiluvchi innovatsion metodlardan foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Art-terapiya ana shunday samarali metodlardan biri bo'lib, u san'at vositalari orqali bolaning ichki kechinmalarini ifodalash, ruhiy zo'riqishni kamaytirish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Ayniqsa, intellektual nuqsonli bolalarda art-terapiya korreksion-rivojlantiruvchi ta'sir ko'rsatadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur maqolani tayyorlashda pedagogik kuzatuv, psixologik tahlil, ilmiy adabiyotlarni o'rganish, qiyosiy tahlil va amaliy mashg'ulot metodlaridan foydalanildi.

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

Tadqiqot davomida maxsus maktablarda tahsil olayotgan intellektual nuqsonli bolalarning art-terapiya mashg'ulotlaridagi faolligi va rivojlanish dinamikasi o'rganildi.

Asosiy qism

Art-terapiya tushunchasi va mohiyati

Art-terapiya — bu san'at vositalari orqali insonning ruhiy holatini yaxshilash va psixologik yordam ko'rsatishga qaratilgan metoddir. Ushbu metod orqali bolalar o'z his-tuyg'ularini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Art-terapiyaning asosiy maqsadi:

emotsional holatni barqarorlashtirish;

stress va qo'rquvni kamaytirish;

ijodiy tafakkurni rivojlantirish;

kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirish;

bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishdan iborat.

Intellektual nuqsonli bolalarda art-terapiyaning ahamiyati

Intellektual nuqsonli bolalarda diqqatning tez chalg'ishi, nutq rivojlanishining sustligi va emotsional muammolar tez-tez uchraydi. Art-terapiya mashg'ulotlari esa bolalarda:

ijobiy emotsiyalarni shakllantiradi;

qo'l motorikasini rivojlantiradi;

tasavvur va tafakkurni faollashtiradi;

nutq rivojiga yordam beradi;

ijtimoiy moslashuvni yaxshilaydi.

Shuningdek, san'at faoliyati bolalarning ichki dunyosini ochishga va ulardagi psixologik to'siqlarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Art-terapiyaning asosiy turlari

1. Tasviriy art-terapiya

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

Rasm chizish, bo'yash, aplikatsiya va loy bilan ishlash bolalarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi. Ranglar bilan ishlash bolaning emotsional holatini yaxshilaydi.

2. Musiqa terapiyasi

Musiqa orqali bolaning ruhiy holati me'yorlashadi. Kuy va qo'shiqlar bolalarda ijobiy kayfiyat hosil qilib, diqqat va xotirani faollashtiradi.

3. O'yin terapiyasi

Rolli va didaktik o'yinlar bolalarda muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda ijtimoiy muhitga moslashishga yordam beradi.

4. Ertak terapiyasi

Ertak qahramonlari orqali bolalarda yaxshilik, do'stlik va ijobiy xulq-atvor shakllanadi. Ertak terapiyasi nutq va tasavvurni rivojlantirishda samarali hisoblanadi.

Natijalar va muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, art-terapiya mashg'ulotlari intellektual nuqsonli bolalarning psixologik holatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Mashg'ulotlarda muntazam qatnashgan bolalarda:

muloqotga kirishish faollashdi;

ijodiy qiziqish ortdi;

mustaqil fikrlash rivojlandi;

emotsional barqarorlik yaxshilandi.

Ayniqsa, tasviriy va musiqa terapiyasi bolalarda o'z his-tuyg'ularini erkin ifodalashga yordam berdi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, art-terapiya intellektual nuqsonli bolalar rivojlanishida samarali pedagogik va psixologik metod hisoblanadi. Ushbu metod bolalarning emotsional, ijodiy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Maxsus ta'lim muassasalarida art-terapiya mashg'ulotlarini keng qo'llash bolalarning jamiyatga moslashuvini

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026**

yengillashtiradi hamda ularning individual imkoniyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Vygotskiy L.S. Defektologiya asoslari. – Moskva: Prosvesheniye, 1995.

Petrova V.G. Maxsus pedagogika. – Moskva, 2004.

Po‘latova P.M. Oligofrenopedagogika. – Toshkent: O‘qituvchi, 2010.

Karimova V.M. Pedagogik psixologiya. – Toshkent, 2015.

Shomaxmudova R.Sh. Maxsus pedagogika va inklyuziv ta’lim. – Toshkent, 2021.

Rasulov A. Korreksion pedagogika asoslari. – Toshkent, 2018.

Ismoilova Z. Bolalar psixologiyasi va terapiya metodlari. – Toshkent, 2020.

Nurmatova D. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2022.

